ఏ పసిరా

బైట సన్నగా వానపడుతూంది. కిటికీ ముందు కూర్చొని 'ఆయన' రాక గురించి ఎదురు చూస్తూ ఉంది [illegible] ఒడిలో గోపి నిద్ర పోతున్నాడు. నిద్రపో[illegible]పాటి జోకొడుతూ పందిరిమీదనుండి క్రింద [illegible]న్న వర్షపుబొట్ల శబ్దాన్ని వింటో [illegible] వీధిలో కనుపించి నంతమేర ఎవరన్నా [illegible]వని చూస్తో కూర్చుంది. వీధి [illegible] మొదట్లో గ్రుడ్డిగా వెలిగే లాంతరు [illegible]లో ఎవరో వస్తూండడం [illegible] ఆయనే గాబోలు. మొదటి [illegible] [illegible] వస్తున్నారని" అనుకుంటూ గ[illegible] వేసి గుమ్మం దగ్గరకు వచ్చి [illegible]

శ్రీ శీ[illegible]రాజు

గేటు త్రో[illegible]మేన్ వచ్చాడు. ఔలి గ్రాం వచ్చి[illegible]టూ కవరిచ్చి పోయాడు. దీపం [illegible] కవరు చించి చదువుకొంది. [illegible] ఆకాశంలో మెరుపు ఆ తర్వాత ఎక్కడో [illegible] శబ్దం వినిపించింది. అది అక్కడే, ఆమె [illegible]మీద పడి పెద్ద శబ్దంతో ముక్క[illegible]గా అదిరిపోయింది. ఆమె చేతిలోని [illegible] నుండి వచ్చిన గాలి వెరలో [illegible] పడిపోయింది

రాధ అక్కడ [illegible] దగ్గర్లో ఉన్న కుర్చీలో కూర్చుని [illegible] చూస్తూ ఉండి పోయింది. వర్షం [illegible] జల్లు కిటికీ లోంచి వచ్చి ఆమె [illegible] ఉంటే కిటికీ రెక్కలు రెండూ [illegible] వేసి వచ్చి కూర్చొని ఆ రోజులు [illegible] వచ్చి 'అయ్యో పాపం' అని కన్నీరు కార్చింది. [illegible] అధి కంగా "నేనే కారణం లక్ష్మీ" అంటూ లోలోపలే కుమిలిపోయింది.

"నిజంగా నీ నాశనానికి నేనే కారకురాల్ని లక్ష్మీ నువ్వు కళారాధకురాలివని నీ ఆశయాలకు అనువైన కళాకారుడ్ని చేస్తే కళారాధన చేస్తూ అరిద్దరూ జీవితంలో సుఖిస్తారని 'రఘు'ని పిలిచి నా చెలులపిలుగా నీకు పెళ్ళి చేశాను. ఈనాడు నీ నుదుటమీద కస్తూరి తిలకం చెరిగిపోయి నీ జీవనజ్యోతి ఆరిపోవడానికి పూర్తిగా నేనే కారకు రాల నేను పెండ్లి చేయకపోతే నువ్వు మరో అలాస్ని పెళ్ళాడి సుఖించేదానివి. ఆ రోజున నువ్వు పరిహాసానికి నవ్వుతూ అన్నావు. "మీ అన్నయ్య నన్ను సరిగా చూడకపోతే ముందు నీ పనిపడ్తాన"ని. పరిహాసానికి నువ్వన్నా కోరి పెళ్ళి చేసినందుకు నేను బాధ్యురాలినని నువ్వూ ఒప్పుకున్నావు. రేపు మీ రిద్దరూ ఒకే ఆదర్శంతో ఉమ్మడిగా కృషిచేసి మంచి భవిష్యత్తు సృష్టించుకొంటారని, అలా సంతోషంగా హాయిగా ఆడుతూ పాడుతూ మీరుంటే మిత్రురాలుగా నా ధర్మం నేను నెరవేర్చుకున్న దాన్ని అవుతానని నీ భవిష్యత్తుకు నేను పునాది వేశాను దానిమీద అవిచ్ఛిన్నంగా సౌధంలేచి మేఘాల్ని తాకుతుందని—ఓమూల నేనునుంచొని సౌధాగ్రాన మీ యిరువుర్నీ చూస్తూ సంతోషంతో ఆనంద భాష్పాలు రాల్చుదామని కన్న కలలు కలలుగా నిలిచి పోయాయి.

లక్ష్మీ! నేను చేసిన తప్పుకు ఫలితం నువ్వనుభ విస్తున్నావు. నేను చాలా పాపిష్టిదాన్ని. నా చేతు లతో చేసిన ఏ పనీ సవ్యంగా జరుగదు అది తెలిసి కూడా నీకు నా చేతులతో ముడివేయించాను. నువ్వు నన్ను క్షమించకపోయినా విచారంలేదు నేను చేసిన తప్పు క్షమించరానిదని నాకు తెలుసు. నీ జీవితాన్ని కొరగానిదాన్నిగా జేసినందుకు ఏ శిక్ష విధించినా అనుభవించడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను లక్ష్మీ"

ఆ మాటలు ఆమె హృదయంలో అనుకున్నా అవి ఎదేపదే ప్రతిధ్వనించి నిండిన హృదయంలో నుండి పొంగిపొర్లాయి. రాధ కళ్ళు తుడుచుకొంటూ లేచి వెళ్ళి గోడకు వ్రేలాడే ఫోటో తెచ్చి చూస్తూ కూర్చుంది గతంలోని గాథలన్నీ గుర్తుకొచ్చాయి.

చిత్ర లేఖనానికి ప్రాణాన్ని అర్పించేది లక్ష్మి. ముందు ముందు తనూ ఓ పెద్ద చిత్రకారిణి కావాలని ఆమె దృఢసంకల్పం ఆ సంకల్పంతోటే అవిరళంగా కృషిచేసేది. ఆమె దీక్ష, ఆమె ఉన్నత ఆశయాలు చూస్తున్నప్పుడు ఒక్కొక్కప్పుడు ఆశ్చర్యం మరొకప్పుడు భయం కలుగుతూ ఉండేది. ఇప్పుడు గాకపోయినా మరొకనాడైనా లక్ష్మి ఉన్నత స్థానాన్ని చేరుకోగలదని తన స్నేహితురాలు అంత గౌరవం పొందుతూ ఉంటే తను గర్వంగా చెప్పుకో వచ్చని తలంచేది రాధ. ఆమెకు లక్ష్మి కృషిమీద విశ్వాసముంది. అది తప్పకుండా లక్ష్మిని సార్థకం చేస్తుందని తెలుసు లక్ష్మి ఒక్కొక్కప్పుడు బాహ్యాన్నే మర్చిపోయి కళారాధనలో మునిగి యితరు లకు అర్థంకాని అందని ఆనందాన్ని ఆస్వాదిస్తు న్నప్పుడు నిజంగా భయపడేది రాధ.

"నిన్ను చూస్తుంటే నాకు భయంగా ఉంది లక్ష్మీ" అనేది రాధ ఆమె చిన్నగా నవ్వేది. ఆ నవ్వులో అజ్ఞాతంగా ఉన్న మంత్రశక్తి ఏదో రాధను ఆమెవైపు లాక్కునేది. ఆమె స్నేహం

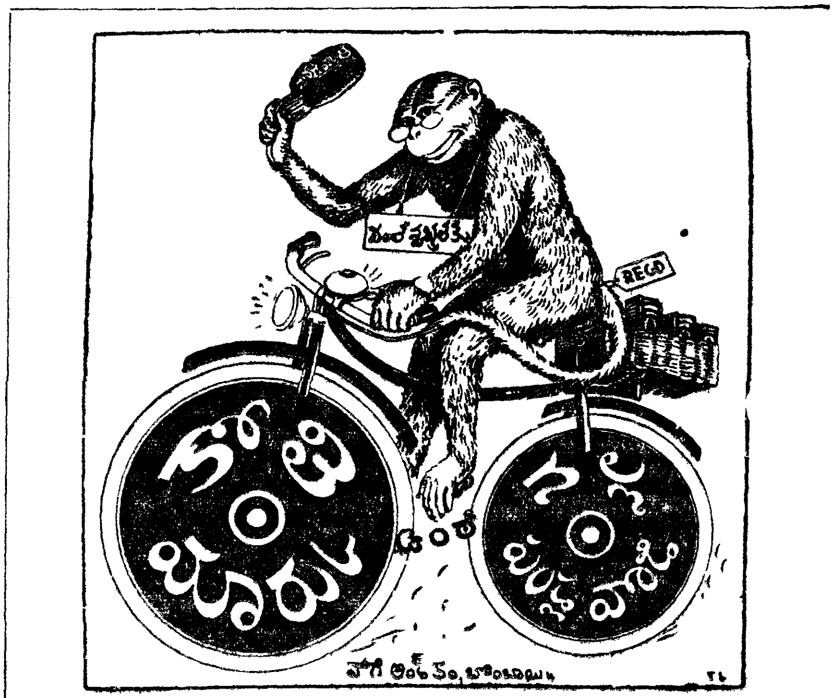

హైద్రాబాద్ బ్రాంచి సుల్తాన్ బజార్ సెంట్రల్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా
హైద్రాబాద్ ఎదురుగా (దక్కన్)

లక్ష్మిలో యిన్నేళ్లుగా స్థిరపడ్డానికి అదే కారణం. తెల్లగా సన్నగా నవ్వితే ఆ నవ్వు ఎక్కడో చంద్రుడి మధ్య వెన్నెల్లో సముద్రంఒడ్డున నురగల్లో, తారల వెలుతురు సందిట్లో చూసినట్లే అది ఆమెను గిలిగింతలుపెట్టి మై మరపించి ఆమెదరికి చేర్చేది.

"ఓడిపోయాను లే లక్ష్మి" అంటూ రాధ కూడా నవ్వేది.

ఒకసారి ఆమె కిలకిలా నవ్వింది. నాటకం చూస్తున్న రాధ ప్రక్కకు చూసింది అలా నవ్వుతూన్న వాళ్ళెవరా అని. ఎవరో ఎప్పుడూ పరిచయం లేని ఆమె నాటకం చూస్తూ, గలగలలాడుతూ బిలబిలా పరుగెత్తే గోదారి సెలయేరులా కిలకిలా నవ్వుతూంది !

"మీ పేరు" అడిగింది రాధ ఆ నవ్వు ఎప్పుడూ ఎక్కడా వినలేదనుకుంటూ.

"లక్ష్మి"

"నాట్యం వచ్చా" నాట్యంచేసేవాళ్లు హావ భావాల్లో సిద్ధహస్తులని ఆమె నమ్మకం. అదిగాక "ఛ, ఇదేమి ప్రశ్న" అనుకుందితనే.

"హి....హి....హి" ఆమె ముత్యాల్లాంటి పళ్లను బైటపెట్టింది. "రాదు. చిత్రాలు గీస్తాను'

అంతా తమవైపే చూస్తుంటే రాధ యింకేమీ మాట్లాడలేదు. నాటకం అయిపోయాక ఆవిడతో పాటే రిక్షా యెక్కి యింటికి వెళ్లిపోయింది.

తర్వాత చాలాసార్లు కలుసుకొంది. స్నేహం అధికమై తరచు కలుస్తూ ఉంది. షికార్లకు,సినిమాలకు, కబుర్లకు, కాలక్షేపానికి కలుస్తూ ఉంటారు.

ఒకసారి యింటికి తీసుకెళ్లి తనువేసిన చిత్రాలు రాధకు చూపించింది లక్ష్మి.

"అబ్బ ! ఇంత చక్కగా చిత్రాలు గీస్తావనుకోలేదు లక్ష్మి." ఆశ్చర్యపోతూ అభినందించింది.

"నువ్వు కృషిచేస్తే ఇంకా పైకిరాగలవు లక్ష్మి" అంటూ ఒక్కొక్కప్పుడు ప్రోత్సహించేది.

స్నేహితురాలి ప్రోత్సాహం చిత్రలేఖనంపై ఆమెకుండే అభిలాష ఆమెకు మరింత బలాన్ని ఉత్తేజాన్ని కలిగించేవి. భోజనం మాని బొమ్మలు గీయడంలో మునిగిపోతుండే సమయంలో రాధ స్నేహితురాల్ని మందలిస్తుండేది కూడా. "ఇంత లోతుగా కళాసేవలో మునిగిపోతే పరీక్షలో ప్యాసు కావడం కష్టం సుమా" అని.

అందుకు జవాబుగా ఆమె అంటుంది. "చదివి ఊళ్లేలం కదా మనం. అంతమాత్రందానికి కష్టపడి పట్టా సంపాదించినా ఫలితం ఏమీ ఉండడం లేదు. ఆ కారణంచేతే మనలాంటి ఆడవాళ్లు ఏదో ఒక కళను కూడా నేర్చుకోవాలి. అదే మన జీవితంలో ఏకాంతానికి స్నేహితుడుగా భావిపురోగమనానికి నాందిగా సహాయపడుతుంది."

రాధ ఇంకేమీ జవాబు చెప్పదు. చెప్పినా ఆమె ముందు వోడిపోవడం తప్ప మరింకే ఫలితం ఉండదని ఆమెకు తెలుసు. అంతేగాక ఆమె చెప్పిన వన్నీ నగ్న సత్యాలుగానె వినిపిస్తున్నాయి.

రిజల్ట్సు వచ్చిన తరువాత రాధ అనుకున్నట్టే జరిగింది. లక్ష్మి పరీక్షలో తప్పి అంతటితో చదువుకు స్వస్తి చెప్పి కళారాధనలో కలిసిపోయింది. రాధ పరీక్ష ప్యాసయినా వైవాహిక జీవితంలో అడుగుపెట్టి సంసారంలో మునిగిపోయింది. ఇరువురూ ఆయా పరిధుల్లో పరిభ్రమిస్తూ ఒకరి కొకరు దూరమయినా ఒకనాటి వాళ్ల సాంగత్యం యీనాడూ అంటిపెట్టుకొనే ఉంది. ఉత్తరాలు వ్రాసుకొంటూ తరచు ఒకరి కొకరు కలుసుకోవాలనే విషయాన్ని తెలియజెప్పుకుంటూ గడిపేవారు.

ఒకనాడు "ఇక్కడ మా బంధువు ఒకాయన నీలాగే చిత్రాలు చాలా బాగా గీస్తుంటాడు. ఎప్పుడైనా నువ్వు యీ వూరు వచ్చినప్పుడు అతడిని పరిచయం చేస్తాలే" అని వ్రాసింది రాధ.

"లక్ష్మి! మా బాబు అచ్చంగా వాళ్ల నాన్న పోలికే. నువ్వు తప్పకుండా పదకొండోనాటికి రావాలి సుమా" అంది మరొక ఉత్తరంలో. లక్ష్మికి అంతా అర్థం అయింది. బారసాలసమయంగా ఆ వూరు చేరుకుంది.

"నువ్వన్నట్టుగా మీ ఆయన పోలికే. అయినా అంతకన్న తెలుపే అనుకుంటాను" అంది లక్ష్మి రాధ కొడుకును చూసి. ఆమె నవ్వింది. ఆమె ఒడిలో కుర్రాడు నవ్వాడు. అది చూసి తనూ నవ్వింది.

ఆ రోజు సాయంకాలం ప్రభు ఆ యింటికి వచ్చినప్పుడు రాధ అతడిని లక్ష్మికి పరిచయం చేసింది. బారసాల అయినా రెండు రోజులవరకూ లక్ష్మి అక్కడే ఉంది. వచ్చేటప్పుడు ఒకరోజు ముందుగా రాధతో కలిసి ప్రభు యింటికి వెళ్లింది. అతను ఎన్నో చిత్రాల్ని చూపించాడు. భావాత్మకంలో నున్నవి (ఇంప్రెషనిజం) యథార్థవాదంలో వేసినవి (రియలిజం) ఇంకా రకరకాల చిత్రాలు నగ్నంగా ఉన్నవి, అర్ధ నగ్నంలో ఉన్నవి అర్థంగానివి ఎన్నో చూపించాడు.

అతను నగ్న చిత్రాల్ని చూపిస్తుంటే తనకే సిగ్గనిపించి చూడడం మానేసింది రాధ. ప్రభు వాటిని లక్ష్మికి చూపిస్తూ ఏమిటో చెప్తున్నాడు. ఆ సమయంలో రాధ సూటిగా లక్ష్మి ముఖంలోకి చూసింది. ఆమె ఏమీ చెక్కు చెదరలేదు. ఎలాంటి చిత్త చాంచల్యమూ భావోద్రేకమూ కలుగలేదు. ఆమె మామూలుగా వాటిని చూస్తూ ఏవో విషయాల్ని అడుగుతూ ఉంది.

"అదే కళారాధకులకు సామాన్యులకు ఉండే తేడా. చిత్రంలో బాహ్యాన్ని చూసి భ్రమపడక స్థూలంగా పరిశీలించి కళ వాస్తవిక రూపాన్ని కనుగొనగల్గుతారు. ఏ చిత్రాల్ని చెడుగా చూడరానివిగా నిర్ణయించామో అవే వాళ్ల దృష్టిలో సౌందర్య జనితాలు. శరీరాన్నిగాక సౌందర్యాన్ని వాంఛించేది వాళ్లు" అనుకుంది రాధ.

అప్పుడునుండి వచ్చేస్తున్నప్పుడు లక్ష్మి అంది "నిజంగా అతను వేసిన చిత్రాలు ప్రతి ఒక్కటి ఎంతో విలువైనది. కొన్ని [illegible] వేస్తూ ఉండినా ఆ స్థితిలోకి రాలేను నేను. అతన్ని పరిచయం చేసినందుకు నీకు నా కృతజ్ఞతలు."

లక్ష్మి వెళ్లిపోయింది. వెళ్లి ఉత్తరం వ్రాసింది. ఆ ఉత్తరంలో "ఇక్కడనుండి వెళ్లాక నాన్నగారు నన్నస్తమానమూ పెండ్లి విషయమే అడుగుతున్నారు. నిన్ను సాటితెచ్చి అప్పుడే పిల్లలతల్లి వయ్యావని చెప్పి నన్నూ ఒక యింటి కోడల్ని కమ్మంటున్నారు. కాని పెళ్లి చేసుకొంటే నా ఆశయాలు చాలావరకు అణగారిపోతాయి. భర్త సేవ, ఇంట్లో పని, అత్త మామల్ని కనిపెట్టుకొనడంతో తీరిక ఉండదు. వైవాహిక జీవితంలో ఆనందం కేవలం తను భర్తను మంత్రముగ్ధుడ్ని చేసి సంతోషపెట్టాలని ఆ సంతోషాన్ని తానుగూడా పంచుకోవాలని యిష్టంఉన్నా లేకున్నా అతని కోర్కెలు తీర్చాలని. ఈ విషయం నీకు నేను చెప్పక్కర్లేదు. నీ సలహా ఏమిటో తెలియజెయ్యి" అంటూ వ్రాసింది.

ఆ ఉత్తరం చదువుతూన్నప్పుడు రాధ మనసులో ఒకసారి ప్రభు మెదిలాడు. "బంగారానికి బంగారమే అతుకుతుంది. ఒకే ఆదర్శంతో బ్రతికే ఆ యిరువురూ ఏకమైననాడు బ్రహ్మాండాన్నంతటిని సృష్టించగల ప్రతిభావంతులు కాగలరు."

వెంటనే ఆమె ఆ విషయాన్నే తెలియజేస్తూ లక్ష్మికి ఉత్తరం వ్రాసింది. ఆమెను ఒప్పించి తన చేతులమీదుగా పెండ్లి చేసింది. పెండ్లినాడు పీటలమీద వాళ్లిద్దర్నీ చూసి సంతోషంతో ఆనంద భాష్పాల్ని రాల్చింది. వాళ్లను ఆశీర్వదిస్తూ 'కార్య సాధనలో కలిసి కట్టుగా పనిచేసి ఆనందమయ జీవితాన్ని గడుపుతూ వందేళ్లు బ్రతక'మంది.

ఆమె ఆశించిన కోర్కెలు దీవించిన దీవనలు ఎందుకూ కొరగానివయ్యాయి. వాటికి బలం లేదని అవి కేవలం స్వకల్పితాలేనని ఆమెకు తెలియవచ్చింది. అదీ తెలిసిన తర్వాత ఆమె ఏడ్చింది. "నీ నాశనానికి నేనే కారకురాల్ని లక్ష్మి. నీకు నేను పెళ్లి చేయకుండా ఉంటే యీ స్థితిలో విధవగా నువ్వుండేదానివిగాదు. లక్ష్మి! దీనికంతకూ బాధ్యురాల్ని నేనే" అంటూ గుండె పగిలేటట్టుగా ఏడ్చింది. ఏడ్చి ఏడ్చి సొమ్మసిల్లి అలావే నిద్రపోయింది. తెలివి వచ్చాక రాఘవరావు టెలిగ్రాం కాగితంతో ఎదురుగా నుంచొని "పాపం కలిసిరాని కలయిక' అని సానుభూతిగా అన్నమాటలు వినిపించాయి.